

dongaboltozatos pince déli végén egy-egy széles, kerekezés nélküli, félköríves záradékú átjáró nyílt kelet, illetve nyugat felé, a szomszédos pinceterekbe. A pince szakaszt kitöltő igen vastag, néhol a 4 m-t is meghaladó omladékban tapasztaltak alapján a felette volt Tárház dongaboltozatú, négyzetes padlótéglákkal burkolt tér volt. Egyetlen ablaka délre nézett, ennek csak ülőpadjából került elő néhány töredék. A 17. századi leltárak szerint a Tárházba csak nyugat felől lehetett bemenni, azonban az ajtóból – néhány, talán ahhoz köthető reneszánsz szemöldökpárkány-töredék kivételével – semmi sem maradt. Kiderült, hogy az épület külső sarkait eredetileg kváderek alkották. Az északkeleti sarok kvádereit a 14–15. század fordulóján, a palotaszárny kelet felé történt kibővítések során kiszedték az újonnan épített fal jobb csatlakoztatása érdekében.

A pincéből nagyon kevés leletanyag került elő. Kiemelendő közülük két apró csontfigura, egy félkész vörös márvány kőfaragvány, valamint a meglepően sok, közel száz, különféle méretű és típusú számszerű-nyílhegy. Ez utóbbi lelet bizonyítja, hogy e fegyvertípus – minden elavultsága ellenére – használatban volt még a 17. században is.

A Tárház alatti pince szakasz keleti szomszédjában, a korábbi dokumentációkban Kápolna előtti pincének nevezett hatalmas alapterületű térben korábban már volt némi kutatás. Ennek során több száz, zömében a kápolna 1930-as éveiben történt állagvédelme során ide dobált kőfaragványt emeltünk ki innen. Most a pince szakasz teljes belső területét kitakarítottuk az utolsó járósintig. Az egykor gerendafödemes pince északkeleti felét egy hatalmas sziklatömb foglalja el, ettől eltekintve padlója földes. Az omladék alján a pince és a felette volt Nagyterem átégett, elszenesedett fafödémjei markáns réteggént jelentkeztek. A pince keleti falában félköríves záradékú, tagozat nélküli átjárón keresztül lehetett továbbjutni az utolsó, az Ebédlőpalota alatti pince szakaszba. A Kápolna előtti pince szakasz északi falában két, rézsús kávájú és könyöklőjú, a 17. századi inventáriumokban soha nem említett ablak került elő.

A pince felett volt Nagyterem – a pincében talált nagy mennyiségű padlótégla alapján – szintén téglaburkolatú volt. A terem egyetlen ablaka délre nézett, ennek keleti kávája a kőkeret fészkeivel együtt ma is megvan. A terem bejárata északról az udvar feletti fafolyosóról nyílt. Innen lehetett továbbmenni a kápolnába, illetve a kelet felől szomszédos Ebédlőpalotába. Azt, hogy e nyílások kőkeretei közül maradt-e valami, csak az alatta levő pincéből az évek során előkerült több száz faragványtöredék részletes elemzése után dönthetjük el.

Ebben a pincében sem volt sok lelet. Említésre méltó a viszonylag sok 16. századi kályhacsempe-töredék és belül mázas, tál alakú kályhaszem. Az, hogy ezek honnan kerültek ide, kérdéses, hiszen a Nagyteremben a leltárak szerint kandalló állt.

A két, imént ismertetett pince utolsó járósintjét még nem volt alkalmunk kutatóárokokkal átvágni, ez a következő idény feladata lesz.

Három kutatóárokkal vizsgáltuk meg az Ebédlőpalota alatti pince korábbi rétegviszonyait. Mivel a pince nagy részét a természetes szikla foglalja el, a kutatóárokknak csak rövid szakaszaiból nyerhettünk információkat. Az árkokból előkerült leletek az épületrész építési idejét – korábbi tapasztalatainkkal összhangban – a 14/15. század fordulójára teszik.

A Felsővár nyugati végén álló, az udvar szintjénél méterekkel mélyebben elhelyezkedő, nehezen megközelíthető alsó védőmű teljes feltárására a jelek szerint nem lesz lehetőségünk. Az itt mégis szükséges állagvédelem miatt csupán a védőmű falainak belső síkját határoztuk meg. A védőmű valószínű építési ideje a 16. század második felének eleje.

Igen jelentős eredményekkel járt a feltárás a Felsővártól északkeletre, attól átlag 50 m-rel mélyebben elterülő, hosszan elnyúló, mintegy 90×15 m-es területet elfoglaló elővár (Párkány) területén. Több kutatóárokmal meghatároztuk a területet É, illetve ÉK felől határoló várfal vonalát, egyúttal pontosan behatároltuk az objektum DK-i végét. A terület ÉNy-i végén egy szabálytalan négyszög alaprajzú, nagyjából 5×7 m-es alapterületű kőépületet sikerült teljesen feltárnunk. Harmadsorban kutatóárokmal szondáztuk a terület DNy-i, a várhoz vezető ösvény és a Várhegy sziklafala közötti területet.

Kiderült, hogy a Párkányt nem palánk, hanem komoly kő várfal határolja. Kapuja a DK-i oldalon nyílt, előtte széles szárazárok húzódott. A 17. századi inventáriumokban itt, a Párkányban leírt épületek a várfal belső oldalához támaszkodtak. Falaik a jelek szerint sárba voltak rakva. Közülük egyet tártunk fel teljesen. A Párkány a tapasztalatok szerint a 16. század harmincas éveiben épülhetett fel egy bronzkori telep helyén. A bronzkori telepet szárazon rakott kövekből emelt sánc védte.

A Párkányban kirívóan kevés, döntően kora újkori leletanyag került elő. Említésre méltó egy csont szíjvég, valamint a változatos fémanyag (patkók, sarkantyú, kések, lőporadagoló kanál stb.).

Munkatárs: Bocsi Zsófia, Miskolczi Melinda régész-hallgatók.

SIMON ZOLTÁN

162. Gersekarát, Szifa-dűlő

(Vas megye) Ó, Kö

2004. április 9-én útépitést megelőző helyszíni szemlét végeztünk a mély csapákkal, vízmosásokkal szabdaltságot területeken. A község Petőfi Sándor utcájának folytatásában halad a dűlőút illetve a tervezett út a DK felé lejtős, teraszos domboldalon a Sárvíz felé, amelyet már az 1960-as években pontosan a kiugró dombnyelv alatt duzzasztottak tóvá. Ennek partján üdülőtelep van kialakulóban. A jelölt és számolt kitűzési karóknál talált leletanyag ós- és középkori kerámiatöredék. A lelőhely kiterjedése: 400 m (É-D) 200 m (K-Ny). Szétszántott objektumokat nem tapasztaltunk.

Munkatárs: Nagy Marcella.

ILON GÁBOR